

9 בנובמבר, 2009

לכבוד	לכבוד	לכבוד	לכבוד
ניצב אהרון פרנקו	מר ניר ברקת	מר רונן בשארי	מר יעקב ליצמן
מפקד מחוז ירושלים	ראש עיריית ירושלים	מנכ"ל מד"א ירושלים	סגן שר הבריאות
רח' חשין 1	כיכר ספרא 1	רח' המ"ג 7	רח' בן טבאי 2
<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>
<u>ובפקס: 02-5391466</u>	<u>ובפקס: 02-6296014</u>	<u>ובפקס: 02-6520015</u>	<u>ובפקס: 02-6787662</u>

שלום רב,

הנדון: ביטול נוהל איסור כניסת צוותי מד"א לשכונות הערביות בירושלים המזרחית

הרינו פונים אליכם, בבקשה לבטל לאלתר את הנוהל האוסר על צוותי מגן דוד אדום (להלן: מד"א), להיכנס לשכונות הערביות בירושלים המזרחית, ללא אישור וליווי של משטרת ישראל, מהטעמים שלהלן:

1. מפניות חוזרות ונשנות ומעדויות שאספנו במהלך החודש האחרון, וכן מפרסומים בתקשורת עולה, כי לפי נוהל עתיק יומין של המשטרה, נאסר על צוותי הרפואה הדחופה השייכים למד"א להיכנס לשכונות הערביות בירושלים המזרחית ללא אישור וליווי של משטרת ישראל (להלן: נוהל הליווי).
2. השכונות הערביות בירושלים המזרחית מונות קרוב ל-250 אלף תושבים, המהווים כ-35% מכלל אוכלוסיית תושבי ירושלים. מעדויות של תושבי השכונות הנ"ל עולה, כי במקרי חירום רבים, המחייבים טיפול נמרץ או פינוי פצועים או חולים על ידי צוותי מד"א, נדרש לצוותים זמן רב להגיע למקום, עד כדי ייתור הצורך בצוותים אלה, וזאת כתוצאה מהנוהל האוסר עליהם לכנס לשכונות הערביות בלי ליווי משטרת.

3. נוהל הליווי מפר, בלשון המעטה, את זכויותיהם של תושביה הערבים של ירושלים המזרחית לחיים; לשלמות הגוף; לכבוד; לבריאות; לשוויון; לפרטיות ולקבלת שירות בריאותי חיוני בתנאים הולמים.

נוהל הליווי המשטרתי לצוותי החירום של מד"א בשכונות הערביות

4. תושבי השכונות הערביות בירושלים המזרחית מעידים על מצב עגום ביותר; פצוע או חולה, תושב ערבי של ירושלים המזרחית, הזקוק אנושות לטיפול דחוף או העברה לביה"ח, מוזמנת עבורו ניידת חירום של מד"א. אמבולנס של מד"א מגיע עד לפתח השכונה, אולם איננו מפנה את הפצוע אלא ממתין, לעתים במשך זמן רב (חצי שעה, שעה ואף יותר), עד להגעת כוחות המשטרה. זאת, בעוד הפצוע או החולה נלחם על חייו במרחק של חמש דקות נסיעה מהצוות הרפואי שעליו מוטלת החובה להצילו. **על פי המידע המצוי בידינו, ארעו מקרים רבים שבהם פצועים וחולים מתו לאחר שנמנע מהם טיפול רפואי חיוני כתוצאה מהעיכוב בפינויים על ידי הצוות הרפואי.**

5. דבר קיומו של הנוהל אף אושר על ידי דובר מד"א, מר רוטנברג, בכתבה שפורסמה באתר החדשות "Ynet" ביום 5.7.09¹, לגבי קטטה קטלנית שאירעה בשכונת סילוואן בירושלים המזרחית. מהכתבה עולה כי ביום בו אירעה הקטטה, התקבלה בסניף מד"א בירושלים הודעה על אדם הסובל מכאבים בחזה בשכונת סילוואן בירושלים המזרחית, אך צוותי מד"א, שהגיעו למקום חיכו לכוחות המשטרה, למעלה משעתיים בחניון גבעתי המרוחק פחות מקילומטר אחד ממקום האירוע. **בקטטה נהרגו שני אנשים ונפצעו עשרות אחרים.**

6. מהדברים לעיל עולה, כי נוהל הליווי מיושם במקרים רבים ללא כל הבחנה בין סוגי ונסיבות האירועים בהם נוצר הצורך לטיפול דחוף של מד"א, כאשר הגורם המכריע לעניין החלת הנוהל אינו מידת הדחיפות הרפואית, אלא האם האזור הינו ערבי אם לאו.

7. אופן היישום הגורף והבלתי מתקבל על הדעת של הנוהל עולה ביתר שאת מעדותו של מר פואד אבו חאמד, המשמש כראש מרפאה זכיינית של שירותי בריאות כללית בשכונת צור באהר. מר אבו חאמד תיאר בפנינו מספר רב של מקרים, בהם הגיעו למרפאתו חולים או פצועים שנזקקו להעברה דחופה לטיפול בביה"ח. מבחינת התנאים האובייקטיביים, אמבולנס הנמצא בקרבת מקום אמור להגיע למרפאה תוך 15 דקות לכל היותר; אולם לא כך הם פני הדברים כאשר נדרש האמבולנס לחכות עד

¹ <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3741292,00.html>

להגעת הליווי המשטרתי, במשך פרק זמן שיכול להתארך עד לשעה ואף יותר – זאת, כאמור, בהתאם לזמינותן של ניידות המשטרה, ולא לדחיפות המקרה!

8. לא זו אף זו: כאשר מדובר במקרה שאינו סובל דיחוי כלל ועיקר, ניצב מר אבו חאמד יחד עם משפחת הפצוע או החולה בפני דילמה קשה: האם לחכות עד להגעת האמבולנס, או להעביר את החולה ברכב פרטי עד לאמבולנס המחכה בפתח השכונה, דבר שעלול לגרום לאיבוד זמן רב ויקר, ולא פחות חשוב – לסכן באופן בלתי הפיך את חיי הפצוע (ראו לעניין זה את דו"ח עמותת רופאים לזכויות אדם – "חירום בהמתנה: כניסת אמבולנסים פלסטיניים לירושלים המזרחית"², עמ' 16-17 בעניין נוהל "גב אל גב" בשטחים הכבושים, כדי לעמוד על הסכנות הבריאותיות הנלוות לטלטולו והעברתו הבלתי מקצועית של פצוע או חולה לאמבולנס).

9. דוגמה אחרת הזועקת לשמיים נוגעת לבתי הספר המצויים בכניסה לשכונת צור באהר. בכניסה המערבית לשכונה, מכיוון קיבוץ רמת רחל, ממוקמים שני בתי ספר לבנים, משני צדדיו של הכביש: אחד יסודי והשני על יסודי. ילד הזקוק להעברה דחופה לביה"ח, חייב להמתין (לפעמים במשך שעות) עד שיגיע האמבולנס לפנותו בליווי כוחות המשטרה, וזאת חרף העובדה שביה"ס נמצא במרחק פחות מדקה אחת בלבד מהמקום בו נעצר האמבולנס.

10. למותר לציין, כי נוהל הליווי מפלה את תושביה הערבים של ירושלים המזרחית על רקע השתייכותם הלאומית. אפליה זו מקבלת משנה תוקף וחריפות נוכח העובדה כי הנוהל לא חל על ההתנחלויות היהודיות הממוקמות בלב השכונות הערביות בירושלים המזרחית. יודגש, כי אמבולנס של מד"א המבקש להגיע לבית בהתנחלות יהודית, עובר בהכרח בין הבתים בשכונה הערבית – אותה שכונה אליה הוא מסרב להיכנס בנסיבות אחרות – על מנת להיכנס להתנחלות. דוגמה בולטת לכך הינה המקרה של ההתנחלות נוף ציון, הממוקמת בלב שכונת "גיבל אל-מוכבר" בדרום מזרח העיר: כביש אחד מפריד בין בתי "גיבל אל-מוכבר" לבין בנייני נוף ציון. האמבולנסים נוסעים על כביש זה על מנת להגיע לבתי ההתנחלות נוף ציון, אולם הם מסרבים לנסוע על אותו כביש (ללא ליווי משטרתי) במקרים בהם הם נקראים לבית ערבי "גיבל אלמוכבר".

11. אלו הן דוגמאות בודדות מני רבות, ואינן אלא טיפה בים.

² <http://www.phr.org.il/uploaded/%202007%20אוגוסט%20בהמתנה%20הירום%20דוח.pdf>

חובותיה של מד"א כספקית שירותי רפואה דחופה

12. נוהל הלווי מסרב, עד כדי ריקון מתוכן, את שירותי החירום אותם אמורים לקבל – בזכות ולא בחסד – תושביה הערבים של ירושלים המזרחית מאת מד"א. הנוהל מנוגד לחובה המוטלת על המדינה לשמירה על חייו ועל שלמות גופו של כל אדם המצוי בתחומה, כמעוגן בסעיף 4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כמו כן, הנוהל מנוגד לזכות התושבים לקבל שירותים חיוניים מהמדינה, ובמקביל, לחובת המדינה להעניק להם שירותים אלה בתנאים הולמים, ולחובתה להנגשת שירותי בריאות לכל באופן שוויוני.

13. חובתה של מד"א לספק שירותי רפואה דחופה עמדה בבסיס ייסודה כאגודה מבוקרת לפי דין. חובתה זו של מד"א מעוגנת בסעיף 3 לחוק מנג דוד אדום, תשי"י – 1950: "לקיים לטובת כלל התושבים, שירותי עזרה ראשונה".

14. סעיף 49(3) לתקנון מנג דוד אדום, התשנ"ב – 1992 (להלן: תקנון מד"א), המהווה מעין תקנון מנחה לעבודתה של מד"א, קובע כי אחד מתפקידיה העיקריים של מד"א יהיה בין השאר גם: "הסעת חולים, יולדות, פינוי נפגעי תאונות ופצועים ופינוי הרוגים ונפטרים".

15. משמעם של הדברים הוא כי צוותי מד"א הפועלים בקרב השכונות הערביות בירושלים המזרחית, מתרשלים במילוי תפקידם, ומפרים את החובות המוטלות עליה מכוח חוק, בכל אותם מקרים שגרתיים ובלתי שגרתיים המחייבים טיפול רפואי דחוף: נשים בהריון הזקוקות לטיפול דחוף; חולים שלקו באירוע מוחי או התקף לב; ילד שנפל בביה"ס ונפצע קשה; שריפות שגרמו למצבי חנק; תאונות דרכים מרובות נפגעים; פצועים בתקריות אלימות; ועוד כהנה וכהנה.

16. יצוין כי הקוד האתי של מד"א קובע כי הארגון ינהג במילוי תפקידו לפי ערכים של שוויון ומקצועיות, לרבות אספקת שירותים בדחיפות ובזמינות. גם סעיף 49א(א) לתקנון מד"א קובע כי מד"א תונחה בפעילותה על ידי עקרונות המשפט ההומניטארי הבין-לאומי, ותכבד את עקרונות היסוד של תנועת הצלב האדום והסהר האדום הבין-לאומית, ובין היתר: הומאניות; אי משוא פנים; ניטרליות; אחדות ואוניברסאליות.

17. למותר לציין כי הגורם החשוב ביותר בעבודתם של צוותי הרפואה הדחופה בהגשת עזרה ראשונה המיועדת להצלת חיי אדם, הינו גורם הזמן. פרקי הזמן בהם נדרשים צוותים אלה להגיע לאדם החולה או הפצוע, חייבים להיות קצרים ככל האפשר, היות שמספר דקות יכולות לחרוץ גורלו של אדם, לחיים או למוות. פרק זמן זה

מכונה בעולם הרפואה בשם "Golden Hour". המדינה לפיכך, מחויבת מצידה לעזור כמידת יכולתה בקיצורו של פרק זמן זה, אולם כפי שהודגם לעיל, במקרה הנדון היא פועלת דווקא להארכתו בצורה בלתי סבירה בעליל, המסכנת, בלשון המעטה, חיי אדם.

18. מכל האמור לעיל נובע, כי נוהל הליווי לוקה בחוסר סבירות קיצוני נוכח היעדרם של השיקולים האובייקטיביים הדרושים להנחיית הרשות בעניין אספקת שירותי רפואה דחופה, ובראשם קיצור זמני אספקתם של שירותים אלה, על מנת להבטיח רמה נאותה של שירות ולהציל חיי אדם.

19. יצוין עוד, כי ההמתנה של צוותי החירום בכניסה לשכונות הערביות, מהווה הפרה של חובת ההצלה המוטלת על כל אדם באשר הוא, ככל שהוא יודע על אדם אחר המצוי בסכנת חיים. זאת, לפי סעיף 1 לחוק לא תעמוד על דם רעך, התשנ"ח – 1998. דברים אלה מקבלים משנה תוקף כשעסקינן בחובת הצלה המוטלת על המדינה כלפי תושביה.

20. חובתה של מד"א לספק שירותי רפואה דחופה הינה נגזרת של זכות התושב לקבל שירותים חיוניים מהמדינה. חובתה של מד"א כוללת בחובה אספקת שירות זה בתנאים ראויים ותוך פרק זמן סביר, במיוחד כשעומדות על הפרק זכויות אדם מן המעלה הראשונה כגון: הזכות לחיים, הזכות לשלמות הגוף, וכן הזכות לשוויון. לעניין זה ראו: בג"צ 2783/03 ג'ברא נ' שר הפנים, פ"ד נח(2) 437, 440 (2003); וכן את סעיף 5 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו – 1996 (להלן: חוק זכויות החולה), המורה כדלקמן: "מטופל זכאי לקבל טיפול רפואי נאות, הן מבחינת הרמה המקצועית והאיכות הרפואית, והן מבחינת יחסי האנוש".

21. לא זו אף זו: הבעייתיות בנוהל הליווי אינה נפתרת עם הגעת האמבולנס לפצוע או לחולה; ליווי הצוות הרפואי על ידי כוחות המשטרה יוצר בעיה קשה של פגיעה בפרטיות המטופלים על ידי צוות מד"א. במקרים רבים, טיפול הצוות הרפואי בחולה או בפצוע מותנה בליווי של הצוות הרפואי על ידי שוטרים, המגיעים יחד עם הצוות לביתו של הפצוע או למרפאה בה הוא מצוי, ונוכחים בחדר בעת מתן הטיפול הרפואי עצמו. בהתנהלות זו מפרה מד"א הן את זכותם של המטופלים לפרטיות, והן את עקרונות האתיקה הרפואית, המורים על סודיות רפואית בכל הקשור למצבו הרפואי של המטופל ולטיפול בו.

22. לעניין זכותו של חולה או פצוע לשמירה פרטיותו ועל סודיות רפואית, ראו: סעיף 10 ו-19 לחוק זכויות החולה; סעיף 7(2) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981; סעיף 7

**לחוק יסוד : כבוד האדם וחירותו . ראו גם : תא (י-ס) 8432/06 פלוני קטין נ' שירותי
בריאות כללית, פס' 22-25 (ניתן ביום 13.2.08)**

23. בשולי הדברים יצוין, כי תושבי השכונות הערביות מדווחים על ליווי הפגנתי מוגבר של יחידות המשטרה – ברובם שוטרי משמר הגבול – כך שבמקרים רבים, הליווי המשטירתי הכבד כשלעצמו יצר פרובוקציות בלתי רצויות, שהתפתחו לחיכוכים אלימים בין המשטרה לבין התושבים.

24. לאור האמור לעיל, אתם מתבקשים בזה: א. למסור לנו לאלתר את הנוהל הנ"ל; ב. לבטל את המדיניות המתנה את כניסת צוותי מד"א לשכונות הערביות בירושלים המזרחית באישור וליווי המשטרה.

25. נוכח דחיפות הנושא, אבקשכם להיענות לפנייה זו בהקדם האפשרי, על מנת לייתר פנייה לבג"צ.

בכבוד רב,

חנין נעאמנה, עורכת-דין

העתקים :

מר מיכה לינדנשטראוס, מבקר המדינה

פקס : 02-6665204

רב ניצב דודי כהן, מפכ"ל המשטרה

פקס : 02-5428118